

# Informativni list

ECHA-16-FS-05-SR

KLJUČNE INFORMACIJE ZA DALJE KORISNIKE

## Bezbednosni listovi i scenariji izlaganja

Ovaj informativni list predstavlja uvod u bezbednosne listove i scenarije izlaganja za dalje korisnike. Informativni list opisuje šta su pomenuti dokumenti, kada je potrebno dostaviti ih i šta dalji korisnik treba da čini kada ih dobije.

Ako koristite opasne hemikalije u okviru industrijskih ili profesionalnih aktivnosti, vaši snabdevači obično moraju da vam dostave Bezbednosni list.

Dodatne informacije mogu se pronaći u scenarijima izlaganja priloženim uz Bezbednosni list. Scenariji izlaganja opisuju kako se izlaganje ljudi i životne sredine nekoj supstanci može kontrolisati, da bi se osigurala njena bezbedna upotreba.

### ZAŠTO JE TO VAŽNO?

Informacije u Bezbednosnom listu i scenarijima izlaganja pomažu da se zaštite radnici i životna sredina.

Budući da ste korisnik opasnih hemikalija, od vas se zahteva da utvrdite i primenite odgovarajuće mere koje su vam preneli vaši snabdevači u cilju adekvatne kontrole rizika.

Ukoliko ste vi snabdevač supstanci ili smeša duž lanca snabdevanja, u obavezi ste da svojim kupcima prenesete relevantne informacije i savet za odgovarajuće upravljanje rizikom.

Dalji korisnici su kompanije ili pojedinci koji koriste hemikaliju u svojoj industrijskoj ili profesionalnoj delatnosti.



## ŠTA JE BEZBEDNOSNI LIST?

Bezbednosni list pruža korisnicima hemikalija informacije, neophodne da bi pri rukovanju hemikalijom zaštili zdravlje ljudi i životnu sredinu. Bezbednosni list obuhvata sledeće:

- pojedinosti o snabdevaču;
- identifikaciju i tražene pojedinosti o sastavu hemikalije, uključujući REACH registracioni broj (ako je registrovana), i njene osnovne tehničke funkcije i upotrebe;
- informacije o klasifikaciji opasnosti i obeležavanju, kao i o graničnim vrednostima izlaganja za zdravlje ljudi i životnu sredinu;
- savete za rukovanje, skladištenje i kontrolu izlaganja;
- mere za pružanje prve pomoći, gašenje požara, bezbedan transport; odlaganje i hitne slučajeve;
- osnovna fizička i hemijska svojstva supstance ili smeše (npr. rastvorljivosti u vodi, napon pare, biorazgradljivost), uključujući informacije o stabilnosti i reaktivnosti. Takođe, detaljne toksikološke i ekotoksikološke informacije;
- relevantne regulatorne informacije. U to spadaju odgovori na pitanja da li je kao deo REACH registracije izvršena procena bezbednosti hemikalije, i da li supstanca podleže autorizaciji ili ograničenju prema REACH.

Format i sadržaj bezbednosnih listova utvrđeni su u REACH uredbi.

## ŠTA SU SCENARIJI IZLAGANJA?

Podnosilac registracije prema REACH uredbi vrši procenu bezbednosti hemikalije sa procenom izloženosti u sklopu procesa registracije, za supstance registrovane u količinama iznad 10 tona godišnje i s određenim opasnim svojstvima.

Kao deo ove procene, podnosioci registracije razvijaju scenarije izlaganja za utvrđene UPOTREBE supstance. Kada isporučuju supstancu, oni daljim korisnicima dostavljaju relevantne scenarije izlaganja.

Scenariji izlaganja opisuju radne uslove i mere upravljanja rizikom u cilju odgovarajuće kontrole rizika po zdravlje ljudi i životnu sredinu.

Scenariji izlaganja pokrivaju čitav životni ciklus supstance, uključujući formulaciju, industrijsku i profesionalnu krajnju upotrebu, korišćenje od strane potrošača i korišćenje u predmetima.

Format i sadržaj scenarija izlaganja nisu utvrđeni u REACH uredbi, već su zainteresovane grupe dogovorile zajednički format i sadržaj. Ovo uključuje sledeće odeljke:

- naslov;
- uslovi korišćenja koji utiču na izlaganje;
- procena izlaganja (ovo može obuhvatiti i karakterizaciju rizika); i
- smernice za dalje korisnike kako da procene da li je njihova upotreba unutar granica scenarija izlaganja.

## KADA TREBA DA DOBIJEM BEZBEDNOSNI LIST I SCENARIJE IZLAGANJA?

Treba da dobijete Bezbednosni list za:

- supstancu ili smešu koja je klasifikovana kao opasna prema CLP; ili
- supstancu koja je perzistentna, bioakumulativna i toksična (PBT) ili veoma perzistentna i veoma bioakumulativna (VPVB); ili
- supstancu koja je uključena u Listu kandidata za supstance koje izazivaju zabrinutost (SVHCs)<sup>1</sup>.

Međutim, kada supstanca ili smeša zadovoljava gore navedene kriterijume, ali se takođe prodaje široj javnosti, nije neophodno da se dostavlja Bezbednosni list, osim na zahtev daljeg korisnika ili distributera.

Za smeše koje nisu klasifikovane kao opasne, ali koje sadrže izvesne opasne supstance iznad naznačenih granica, potrebno je obezbediti Bezbednosni list ako to zahtevaju dalji korisnici ili distributeri. Relevantne scenarije izlaganja u vidu dodatka uz Bezbednosni list o supstanci treba da dobijete onda kada je kompanija u lancu snabdevanja izvršila procenu bezbednosti hemikalije s procenom izlaganja u skladu sa zahtevima REACH uredbe.

## ŠTA SA SMEŠAMA?

Snabdevači opasnim smešama treba da prenesu relevantne informacije iz scenarija izlaganja za supstance sastojke smeše, uz Bezbednosni list za smešu.

Te informacije se mogu obezbediti na brojne načine:

<sup>1</sup><https://echa.europa.eu/candidate-list-table>

- pružanjem konsolidovanih informacija o bezbednom korišćenju za smešu u vidu dodatka Bezbednosnom listu; ili
- ugrađivanjem konsolidovanih informacija o korišćenju u Bezbednosni list za smešu, pretežno u Odeljak 8; ili
- prilaganjem relevantnih scenarija izlaganja za supstance sastojke smeše u vidu dodatka Bezbednosnom listu.

Dostupna je metodologija koja pomaže formulatorima da identifikuju relevantne mere upravljanja rizikom, koje treba da saopšte<sup>2</sup>.

Neke sektorske organizacije razvijaju informacije o bezbednoj upotrebi smeša za uobičajene vrste proizvoda, koristeći dogovoreni format pod nazivom SUMI. Formulatori mogu da izaberu odgovarajuće SUMI formate za svoje proizvode i načine korišćenja, i da ih pruže u vidu dodatka Bezbednosnom listu.<sup>3</sup>

### ŠTA JA TREBA DA URADIM?

Kada primite Bezbednosni list, potrebno je da identifikujete i primenite odgovarajuće mere za adekvatnu kontrolu rizika na svojoj lokaciji.

Takođe bi trebalo da uporedite informacije u vezi s identifikacijom hemikalije, sastavom, klasifikacijom i bezbednim korišćenjem sa svojim vlastitim informacijama o supstanci ili smeši. Procenite sva odstupanja i preduzmite korektivne mere ako je potrebno.

Kada primite scenarije izlaganja s Bezbednosnim listom, najpre treba da ustanovite da li je vaš način korišćenja obuhvaćen scenarijima izlaganja koje ste dobili. Scenariji izlaganja treba da obuhvataju upotrebe unutar vaše sopstvene kompanije i predvidive načine korišćenja od strane vaših klijenata, uključujući i radnike i potrošače.

Nakon toga potvrđujete da su uslovi korišćenja takođe obuhvaćeni, upoređivanjem scenarija izlaganja koje je dostavio snabdevač s načinom na koji vi i vaši klijenti koristite supstancu.

Ukoliko vaš način korišćenja i/ili uslovi korišćenja nisu obuhvaćeni scenarijima izlaganja koje ste primili, morate da reagujete!

### KOJE AKTIVNOSTI DA PREDUZMEM AKO MOJA UPOTREBA ILI MOJI USLOVI KORIŠĆENJA NISU OBUHVAĆENI?

Ako vaša upotreba ili uslovi korišćenja,

ili oni vaših klijenata, nisu obuhvaćeni scenarijima izlaganja koje ste primili, na raspolaganju su vam sledeće mogućnosti:

- zamolite svog snabdevača da vam obezbedi prikladan scenario izlaganja. Možda ćete morati da opišete svoje upotrebe i uslove u kojima koristite supstancu ili smešu vašem snabdevaču<sup>4</sup>;
- najmanje što možete jeste da primenite uslove korišćenja opisane u scenariju izlaganja koji ste primili;
- ako je primenljivo, zamenite supstancu ili proces alternativnom čija je upotreba obuhvaćena;
- pronađite drugog snabdevača koji može da obezbedi scenario izlaganja koji obuhvata vašu upotrebu;
- izvršite procenu bezbednosti hemikalije i pripremite sopstveni izveštaj o bezbednosti hemikalije za svoje upotrebe i uslove bezbednog korišćenja; ili
- ako je potrebno, podnesite informacije ECHA.

#### Komunicirajte sa svojim snabdevačima

- Ako imate sumnje ili pitanja u vezi sa informacijama koje primete od svojih snabdevača, zamolite ih za dodatne informacije.
- Bezbednosni list je potrebno ažurirati bez odlaganja ako nove informacije u vezi s opasnostima postanu dostupne ili ako iskrasna potreba za prikladnijim merama upravljanja rizikom.
- Bezbednosni list i scenariji izlaganja treba da budu obezbeđeni na zvaničnom jeziku države u koju se hemikalija doprema unutar Evropskog ekonomskog prostora (EEP).
- Ukoliko imate nove informacije o opasnim svojstvima supstanci i smeša ili smatrate da opisane mere upravljanja rizikom nisu odgovarajuće, dužni ste da prenesete te informacije svojim snabdevačima.

### DA LI MORAM DA IZVEŠTIM ECHA?

Morate da podnesete izveštaj ECHA ako vaša upotreba ili uslovi korišćenja nisu obuhvaćeni scenarijem izlaganja koji ste dobili i ako:

- kao dalji korisnik, pripremate izveštaj o bezbednosti hemikalije, a konkretna upotreba supstance je veća od jedne tone godišnje; ili
- Izuzeti ste od pripreme izveštaja o bezbednosti hemikalije kao dalji korisnik;
- zato što upotrebljavate supstancu u ukupnoj količini koja je manja od jedne

<sup>2</sup>LCID

<sup>3</sup>smernice DUCC

<sup>4</sup>Prvo proverite da li sektorske organizacije već daju te informacije u mapi upotreba. Mape upotreba predstavljaju dogovoreni format prenosa neophodnih informacija o upotrebi i uslovima korišćenja i dostupne su na veb-sajtu [ECHA](http://echa.europa.eu)

- tone godišnje; ili
- zato što koristite supstancu za proizvod-, odnosno proces-orijentisano istraživanje i razvoj (PPORD).

### Izveštaj o bezbednosti hemikalije koji sačinjava dalji korisnik

Procena bezbednosti hemikalije koju vrši dalji korisnik obuhvata rizike koji nisu obuhvaćeni u dobijenim scenarijima izlaganja. Oni se obično zasnivaju na informacijama o opasnostima datim u Bezbednosnom listu.

Niste u obavezi da kao dalji korisnik pripremite izveštaj o bezbednosti hemikalije, ako:

- ukupno koristite manje od jedne tone supstance godišnje; ili
- koristite supstancu za proizvod-, odnosno proces orijentisano istraživanje i razvoj (PPORD) i adekvatno kontrolišete rizik.

Možete podneti izveštaj koji je sačinio dalji korisnik sa stranica za dalje korisnike na ECHA veb-sajtu.

### KOJI SU ROKOVI?

REACH sadrži jasne rokove (Slika 1) u kojima dalji korisnici moraju da izvrše obaveze. Potrebno je da reagujete bez odlaganja.

Postarajte se da dokumentujete sve što ste uradili i sve što planirate da uradite u cilju kvalitetne primene.

### GDE MOGU DA NAĐEM DALJE INFORMACIJE I PODRŠKU?

Nacionalni informativni pultovi za REACH nude praktične savete na lokalnim jezicima:

» <http://echa.europa.eu/nationalhelp/>

Industrijska udruženja, kao što su Koordinaciona grupa daljih korisnika hemikalija (DUCC) i CEFIC, pružaju informacije i podršku.

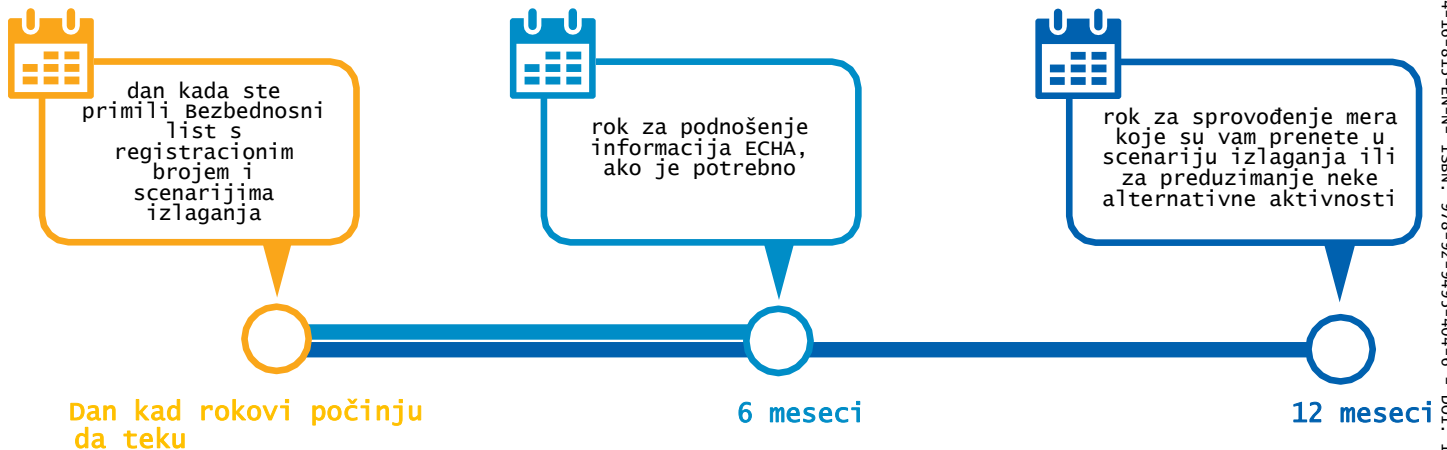
ECHA obezbeđuje širok spektar podrške i smernica za dalje korisnike:

» <http://echa.europa.eu/downstream>

Za više informacija o ovoj temi, konsultujte interaktivni eGuide 01 „Bezbednosni listovi i scenariji izlaganja”, te Practical Guide 13 na temu „Kako dalji korisnici mogu da upravljaju scenarijima izlaganja”:

» <https://echa.europa.eu/practical-guides>

Slika 1: REACH rokovi u kojima dalji korisnici moraju da izvrše obaveze



Republika Srbija  
Ministarstvo zaštite životne sredine  
[www.ekologija.gov.rs](http://www.ekologija.gov.rs)

**DOWNSTREAM  
USERS**

